

Između javnog zdravlja i bezbednosti:

ANALIZA POSTKRIZNIH MERA NAKON MASOVNIH UBISTAVA 2023. GODINE

Masovna ubistva počinjena 3. i 4. maja 2023. godine u OŠ „Vladislav Ribnikar“ u Beogradu i selima Malo Orašje i Dubona kod Mladenovca predstavljala su prelomni trenutak za bezbednosnu politiku Srbije i pokrenula niz mera u oblasti kontrole oružja i bezbednosti mladih.

Ključni podaci

82.398

prikupljenih komada oružja tokom kampanje predaje oružja 2023. godine.

3.442

policijska službenika dnevno u školama širom Srbije od maja 2023.

611.614

registrovanih komada oružja u Srbiji 2023. godine (pad sa 973.790 u 2017).

~500

komada oružja nestalo iz dve policijske stanice u Nišu nakon akcije prikupljanja.

0

javnih sistemskih evaluacija sprovedenih mera do danas.

Najavljene i sprovedene mere

- ✓ **Kampanja predaje oružja**
prikupljeno preko 82.000 komada oružja
- ✓ **Moratorijum na izdavanje novih dozvola za nabavku oružja**
privremeno uveden nakon događaja završeno 31.12.2025.
- ✗ **Pooštavanje kazni za nelegalno oružje**
9. maja 2023. izrađen Predlog zakona o dopuni Zakona o oružju i municiji (u proceduri)
- ✓ **Policija u školama**
oko 3.400 policajaca dnevno raspoređeno (mera i dalje na snazi)
- ✗ **Pojačana kontrola vlasnika oružja**
delimično sprovedena, neujednačeno
- ✗ **Moratorijum na lovačko oružje**
ukinuta mera nakon pritiska lovačkih udruženja
- ✗ **Narko testovi u školama**
nije usvojeno
- ✗ **Smanjenje granice krivične odgovornosti (14 → 12)**
nije usvojeno

Kako je nasilje predstavljeno u javnosti

Politički diskurs

- Fokus na hitne bezbednosne mere i kontrolu oružja
- Moralna dramtizacija i retorika zaštite
- Sekuritizacija kao dominantni okvir odgovora

Obrazovne i socijalne institucije

- Fokus na psihološku podršku i
- Oporavak zajednice prevencija i destigmatizacija mentalnog zdravlja
- Trauma-informed pristup u diskursu, ali nedovoljno u praksi

Tabloidni mediji

- Fokus na represivne i restriktivne mere
- Sekundarna viktimizacija žrtava
- Kršenje Kodeksa novinara Srbije

Tradicionalni mediji

- Fokus na sistemske uzroke i prevenciju
- Pozivi na etičko izveštavanje

Evropski primeri

	Finska 2007-2008		strože dozvole		psihološke procene		ulaganje u mentalno zdravlje mladih
	Nemačka 2002-2009		stroži zahtevi za skladištenje oružja		parlamentarna kontrola		
	Norveška 2011		fokus na društvenu koheziju i prevenciju radikalizacije				
	Srbija 2023-2025		kampanja predaje oružja		moratorijum		policija u školama

→ dominantno bezbednosni odgovor

1 Kontrola malokalibarskog oružja

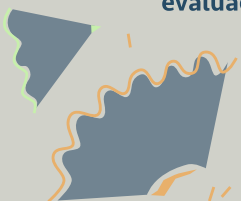
Preći sa povremenih akcija predaje oružja na sistematsko upravljanje rizikom uz obavezno godišnje javno izveštavanje o posedovanju, oduzimanju i sudbini prikupljenog oružja.

2 Integrisana bezbednost u školama

Bezbednost u školama treba zasnivati na ranom prepoznavanju rizika, podršci mentalnom zdravlju i jačanju školskih stručnih službi, a ne samo na prisustvu policije.

3 Nacionalni program za bezbednost mladih

Potrebno je razviti nacionalni program prevencije nasilja koji uključuje socijalno-emocionalne veštine, trauma-informisane protokole i redovnu evaluaciju efekata mera.

6 Ključni podaci

4 Postkrizna psihosocijalna podrška

Podrška porodicama pogođenim tragedijama mora biti institucionalizovana kroz koordinisani sistem zdravstva, socijalne zaštite i obrazovanja.

5 Politike zasnovane na empirijskim podacima

Svaka bezbednosna mera treba da ima jasne ciljeve, merljive indikatore i obavezu periodičnog javnog izveštavanja o rezultatima.

6 Demokratski nadzor i učešće javnosti

Reforme bezbednosne politike zahtevaju veću transparentnost, parlamentarni nadzor i formalno uključivanje stručne javnosti i civilnog društva.